

“ TTK YASALLAŞMA SÜRECİNDE” TÜRMOB’UN YOL HARİTASI

Yahya Arıkan

1950 yılların başlarında Prof.Dr.Ernest E.Hirhs tarafından hazırlanmaya başlanan 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu (TTK) 01.01.1957 tarihinde yürürlüğe girdi. Yaklaşık 50 yıldır kullandığımız bu kanunun; Teknolojinin gelişmesi, değişen, gelişen ve yeni hükümlere ihtiyaç gösteren ticari hayatın gerisinde kalması dolayısı ile yenilenmesi kaçınılmaz olmuştur.

TTK Yasa Tasarındaki Önemli Değişiklikler;

- Mevcut Kanun 5 Ana kitaptan oluşurken, yenisi, Taşıma İşlerinin de ilave edilmesi ile Ticari İşletme, Ticaret Şirketleri, Kıymetli Evrak, Deniz Ticareti ve Sigorta Hukuku adı altında 6 Ana Kitap ve çeşitli hükümler olmak üzere 1535 maddeden oluşmuştur.

- Şirketin birden fazla kişiden oluşmasına ilişkin dogma yıkılmıştır. Tek kişilik A.Ş., Tek kişilik Ltd.Şti. kurulabilecektir. Zorlama bugüne kadar suni ortaklıklar doğurmuş, tek kişilik şirket zaruret olmuştur.

Artık vakıf tek başına bir şirket kurabilecek, şirket tek başına başka bir şirket kurabilecektir.

- Anonim Şirket de yönetim Kurulu Üyesi olabilmek için ortak olma şartı kaldırılmış, Yönetim Kurulu üyelerinin en az yarısının yüksek okul mezunu olma zorunluluğu getirilmiştir. Bu değişiklikle profesyonel kişilerin yönetimlere girmesi hedeflenmiştir.

Tüzel kişiler de Yönetim Kurulu Üyesi olabileceklerdir. Yönetim Kurulu ve Genel Müdür Arasındaki fark ortaya çıkacak. Genel Müdüre de sorumluluk yüklenecektir.

- Yeni TTK nun bir amacı da Bilgi Toplumunu oluşturmaktır. Bilgi toplumu demek bilgili toplum demek değil; bilgiyi alabilen, bilgiye ulaşabilen toplum demektir.

* İSMMMÖ Başkanı

Bu bağlamda her şirketin bir Web Sayfası olacak, bu sayfasının bir köşesinde aylık, 3 aylık Mali Tablolar ve raporlar yer alacak, şirket sırrı kavramı yepyeni bir konseptte oturacaktır.

- Bu 6 kitapta en az kıymetli Evrak ile ilgili olanı değişikliğe uğramıştır. Maliye Bakanı bizzat hamiline çekin kaldırılmasını istemiş uluslar arası toplumdaki uzaklaşmamak için komisyonca reddedilmiştir.

- Ticari işletme ile ilgili kitabın Ticari defterler ile ilgili bölümüne göre İşletme Hesabı Esası terk edilmiş, bilanço usulüne göre defter tutma zorunlu hale getirilmiştir.

- Halka açık şirketler ile diğerleri arasındaki uçurumun kaldırılması hedeflenmiştir. Şirket ilk kurulurken halka açık olarak kurulabilecek. Şirket kendi hisselerini de satın alabilecektir. Bu madde borsadaki spekülasyonlardan şirketlerin daha az zarar görmesi için konulmuştur.

- Yeni TTK denetim üzerine kurulmuş bir kanundur. Bu kanun 1.maddesinden sonuncu maddesine kadar muhasebe ve denetçilik mesleğini ön plana çıkarmaktadır. Denetçi, ancak ortakları, yeminli mali müşavir veya serbest muhasebeci mali müşavir ünvanını taşıyan bir bağımsız denetleme kuruluşu olabilecektir. Ancak, orta ve küçük ölçekli anonim şirketler, bir veya birden fazla yeminli mali müşaviri

veya serbest muhasebeci mali müşaviri denetçi olarak seçebileceklerdir.

- Türk İşletmeleri Uluslararası piyasaların aktörleri olmak zorundalar. Bu sebeple Finansal Tablolar Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarına (UFRS) veya bunun yerine geçen ve bu standartlara tam bir uygunluk içinde hazırlanmış bulunan Türkiye Muhasebe Standartlarına (TMS) göre düzenlenecek ve Türkiye Denetim Standartlarına uygun olarak ve özenle denetlenecek. Küçük işletmeler için ise UFRS'nin daha basit hükümleri uygulanacaktır.

- Haksız rekabetle ilgili önemli değişiklikler yapılmıştır. Mevcut kanun sadece haksız rekabete uğrayanı korurken, yenisinde ise tüketicinin korunması, haksız rekabete uğrayanın korunması ve bizzat kendisinin korunması şeklinde üçlü koruma getirilmiştir.

Acenteleri koruyan Portföy Tazminatı, Rekabet yasağı tazminatı gibi hükümler konulmuştur.

- Şirketlerle ilgili kuruluş, genel kurul, pay ve pay defteri, esas mukavele değişiklikleri, tasfiye, birleşme bölünme, tür değiştirme işlemleri değiştirilmiş, Türk hukukunda ilk defa şirketler topluluğu ile ilgili hükümler konulmuştur.

• En önemli değişikliklerden biri de Ticaret Sicilinde yapılarak, Ticaret Sicil veri tabanı olarak kullanılmak üzere daha önemli bir yapıya kavuşturulmuştur.

TBMM Adalet Komisyonu, 22. Dönemde Genel Kurul'da görüşülemediği için kadük olan ve bu dönem Hükümet tarafından yenilenen 1535 maddelik Türk Ticaret Kanunu Tasarısını, 26.12.2007 tarihinde kabul edilmiştir.

Adalet Komisyonu Başkanı, Tasarıda bazı eksiklikler ve uyumsuzluklar bulunduğunu belirterek, Genel Kurulda önergelerle gerekli düzenlemelerin yapılacağını söylemiştir.

2008 yılının ilk yarısında yasallaşması beklenen TTK Tasarısı hem işletme sahipleri açısından hem de meslek mensuplarımız açısından yeni bir dönemin başlangıcı olacaktır. Tıpkı Tek Düzen Uygulama Tebliğinde olduğu gibi .Bu süreci başarılı ile tamamlamamız aşağıda belirtilen yol haritasının uygulanmasına bağlıdır.

Bu yol haritası son gelişmeler dikkate alınarak hazırlanmıştır:

1- “Türk Ticaret Kanununun Yürürlüğü Ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun Tasarısı’nı Sürekli İzleme Komisyonu” Oluşturulmalıdır.

Ticaret Hukuku ve Muhasebe Hukuku alanında uzmanlaşmış akademisyen ve uygulamacıların bir araya gelerek

bir “Türk Ticaret Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun Tasarısı’nı Sürekli İzleme Komisyonu” derhal oluşturulmalıdır.

Bu komisyon Tasarayı sürekli ve aktif bir biçimde izlemeli ve TÜRMOB üyelerinin çıkarlarını ilgilendiren konularda gerekli görülen değişiklikleri hazırlamalı ve değişikliklerin derhal yapılması için TÜRMOB Yönetimi bilgilendirmelidir.

Başta medya olmak üzere, sonra TÜRMOB üyeleri, İş Dünyası ve Kamuoyunu bilgilendirmesine katkı sağlamalıdır.

Komisyon; Makale, araştırma, konferans, bildiri, kitap vb. çalışmaları yapmalıdır.

Komisyon; TÜRMOB ile TBMM, TOBB gibi birimlerin işbirliğine zemin hazırlamalı ve gerçekleştirmelidir.

2- “Denetleme Tüzüğü”, “Bağımsız Denetleme Yönetmeliği”, “Denetçinin Denetimi Yönetmeliği” Çalışmaları Başlatılmalıdır.

Aynı Komisyon, “Yeni Türk Ticaret Kanununun Kabulünden İtibaren Altı Ay İçinde Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Tarafından Çıkarılması Gereken Tüzük, Yönetmelik, Tebliğ ve Genelgeler” üzerinde derhal çalışmaya başlanmalı ve özellikle TÜRMOB üyelerini yakından ilgilendiren “Denetleme Tüzüğü”, “Bağımsız Denetleme Yönetmeliği”, “Denetçinin Denetimi Yö-

netmeliği” üzerinde çok dikkatli çalışılmalıdır.

3- Uluslararası Denetim Standartları (UDS) İle Uyumlu Türkiye Denetim Standartlarına (TDS) Derhal Yayınlanmalıdır.

TTK Tasarısına göre, Sermaye şirketlerinde denetimler Uluslararası Denetim Standartları (UDS) ile uyumlu Türkiye Denetim Standartlarına (TDS) göre yapılmalıdır. Tasarının geçici 2. maddesiyle Adalet Komisyonu, bir denetim standartları kurulunun kurulmasını hükme bağlamıştır. Sadece “Kurul” diye anılan bu yetkili kuruluşa ilişkin hüküm şöyledir. “Türkiye Denetim Standartları Kurulu kuruluncaya kadar, 397’nci maddede belirtilen Türkiye Denetim Standartları, Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odalar Birliği (“TÜRMOB”) ile ilişkili bir kurul tarafından UDS ile uyumlu olarak belirlenir. Kurulun hangi kurum ve kuruluşların temsilcilerinden oluşacağı ile çalışma usul ve esasları TÜRMOB tarafından hazırlanacak ve Maliye Bakanlığının uygun görüşü üzerine yayınlanacak bir yönetmelikle düzenlenir. Bu kurulun oluşturulma biçimine ilişkin olarak TÜRMOB bünyesinde derhal çalışmalara başlanmalıdır. Diğer yandan, TUDEKS tarafından hazırlanan TDS çalışmaları TÜRMOB tarafından derhal yayımlanmalıdır.

4- Denetçide Aranacak Nitelikleri Belirleyen Bir Düzenleme Yapılmalıdır.

Tasarı sermaye şirketlerinin, yani anonim, limited ile sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketlerin ve şirketler topluluğunun denetiminde, köklü bir sistem değişikliği önermektedir. Değişiklik, ulusal ve uluslararası piyasalarda güveni kuracak, yerleştirecek ve Türkiye’ye yeni bir görünüş kazandıracak çapta ve niteliktedir. İleri bir denetim hukuku anlayışının özelliklerini taşıyan denetime ilişkin hükümler, anonim ve Türkiye’de ilk defa denetlenmeye tabi tutulacak limited şirketlerin yapısını ve organsal düzenini teorik ve dogmatik düzeyde değiştirecektir. Çağdaş yaklaşımlar, uluslararası çapta bilinen muhasebe skandalları sonrasında ABD’de görülen yeni düzenlemeler ve AB’deki oluşumlarla tamamen örtüşen bu yeni denetim şu özelliklere sahiptir:

- Uzman, mesleki yönden yeterli, teknik donanımlı, hukuki anlamda özenli, sorumluluğunun bilincinde bulunan,
 - bağımsız bir denetçi tarafından Uluslararası Denetim Standartları’na uygun,
 - meslek etiğine bağlı olarak gerçekleştirilen,
 - mesleğin gereği olan şüphecilikle yapılan,
 - şeffaf,
- bir denetim olmalıdır.

Tasarıda, sadece münferit (solo) bir sermaye şirketinin denetlenmesiyle

sınırlı kalmamış, şirketler topluluğunun denetimini de kapsamıştır. Sermaye şirketinin halka açık, kapalı, büyük, orta ölçekli ya da küçük olması, denetleme ve standartlar açısından önemli değildir. Konsolidasyona tabi şirketlerin yerli veya yabancı olmaları da denetimin niteliğinde, konusunda, kapsamında ve uygulanan standartlarda farklılığa yol açamaz. Tasarıya göre, denetlenmemiş finansal tablo hukuken yoktur. Denetlenip olumlu görüş almamış finansal tablolara dayanarak hiçbir organ hiçbir karar alamaz; alırsa karar geçersizdir. Finansal tablosu olumlu görüş almamış Yönetim Kurulu göreve devam edemez; istifa etmek zorundadır.

Denetimin Konusu ve Kapsamı ile ilgili olarak Tasarıda şu düzenlemelere yer verilmiştir:

- Şirketin veya topluluğun finansal tabloların denetimi,
- muhasebenin içerdiği finansal bilgilerin, denetlenen finansal tablolar ile tutarlı olup olmadığı ve gerçeği yansıtmayı yansıtmadığının denetimi,
- Yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporunun, finansal tablolara ilişkin açıklamalarının ve değerlendirmelerinin denetimi,
- şirketi tehdit eden veya edebilecek riskleri zamanında belirlemeye uygun yeterli bir sistemin (mekanizmanın) mevcut olup olmadığının ve bu

mekanizmanın işleyip işlemediğinin denetimi,

Tasarıda Denetçi, mesleği denetçilik olan, denetim eğitimi almış bulunan kişi veya bu kişilerden oluşan kuruluştur. Denetçi olabilirlik şartlarını 3568 sayılı Kanun belirler. TÜRMOB, bu konuda bir çalışma komisyonu oluşturarak gerekli görürse denetçide aranacak nitelikleri belirleyen bir düzenleme yapmalıdır.

5-Teknoloji Seferberliği Başlatılmalıdır.

2008 yılında, TÜRMOB bünyesinde bir “Teknoloji Seferberliği”(İSMMMO çalışmaları model alınabilir) başlatılmalıdır. Meslek mensuplarının asgari teknoloji alt yapı gereksinimi belirlenmeli ve meslek mensupları tarafından derhal edinilmeleri teşvik edilmelidir. Bu konudaki meslek mensuplarının finansman sorunu için, gerekirse TÜRMOB , bankalar ve diğer finans kuruluşları ile işbirliğine gidebilir.

6- Kurumsallaşma Özendirilmelidir.

TTK Tasarısına göre büyük sermaye şirketlerinin denetimleri “Denetim Şirketleri” tarafından yapılır. Küçük ve orta ölçekli sermaye şirketlerinin denetimleri ise bir YMM veya bir SMMM tarafından yapılır. Tasarı, mesleğin kurumsallaşmasını teşvik edici bir özellik göstermektedir. Mes-

lek mensuplarının büyük sermaye şirketlerinin denetim işlerini yapabilmeleri ve genelde daha kaliteli hizmeti, daha hızlı ve daha ucuz verebilmeleri için birleşmeleri kurumsallaşmaları teşvik edilmelidir. Bu gerçekleşmezse, çok sayıda meslek mensubunun varlığı tehlike altına girebilir.

7- Kalite Güvence Sistemi Bir An Evvel Kurulmalıdır.

TÜRMOB bünyesinde çalışmaları tamamlanmış bulunan Kalite Güvence Sistemi, TTK Tasarısının uygulamasında rahatlık sağlaması için, biran önce uygulamaya konulmalıdır.

8- Eğitimler Yapılmalıdır.

TÜRMOB üyelerinin aşağıdaki konularda derhal eğitimine başlanmalıdır. Bu eğitimlerin yaklaşık 70.000 meslek mensubuna verileceği düşünüldüğünde, eğitimlerde internet üzerinden uzaktan eğitim, webcast gibi teknikler mutlaka düşünülmelidir.

i- Türkiye Finansal Raporlama Standartları (TFRS) Eğitimleri, Tasarıya göre tüm işletmeler muhasebe defterlerini ve finansal raporlarını TMSK tarafından hazırlanan TFRS ile yapacaklardır. Oldukça önemli ve aciliyet gösteren bu durum için derhal eğitimlere başlanılmalıdır.

ii- TTK Tasarısı Eğitimi; “Türk Ticaret Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun Tasarı-

sı'nı Sürekli İzleme Komisyonu” tarafından hazırlanacak TTK Tasarısı Eğitim Programı ve Eğitim Materyali ile TÜRMOB / İSMMMO eğitimlerinin eğitimleri yapılarak meslek mensubunun konu hakkında eğitimlerine başlanmalıdır.

iii- Türkiye Denetim Standartları Eğitimi, için eğitimlerin eğitimine başlanmalıdır. Bu eğitimler ve eğitim materyallerinin hazırlanması için Denetim alanında uzmanlaşmış bir akademisyen görevlendirilmelidir. Tıpkı TFRS eğitimlerinde olduğu gibi, öncelikle TÜRMOB/ İSMMMO bünyelerinde eğitimlerin eğitimi yapılmalı, bu eğitimler de meslek mensuplarının eğitimlerini gerçekleştirmelidirler.

İv- Kurumsal Yönetim Eğitimi, Tasarıya hakim olan düşünce; kurumsal yönetimin, yani Corporate Governance'nın, halen borsa şirketleri için öngörülen kurallar bütünü olmasına rağmen, esasında tüm işletmelere uygulanması gereken bir yatırımcıya güven verme, sürdürülebilir gelişme sağlama kodeksi olduğudur. Bu sebeple Tasarı, tüm sermaye şirketlerine uygulanan iyi yönetime, iç ve bağımsız denetime ilişkin somut hükümler getirmiştir. Tasarının amacı son yıllarda dünyada yaygınlık kazanan ancak ülkelerin ekonomik finansal, siyasal ve kültürel yapılarının farklılığı dolayısıyla çeşitlilik ve karmaşa gös-

teren bu açılımı, Türk hukukuna sade ve karmaşa yaratmayacak şekilde yansıtmaktır. Kurumsal Yönetim eğitimi bu konuda uzman bir akademisyene, daha önce TFRS ve TDS eğitimlerinde izlenen yol izlenerek verilebilir.

v- “Konsolide Finansal Rapor Eğitimi” Birden çok sermaye şirketinin, hakimiyet (kontrol altında tutma) ilişkileri bağlamında, önceden belirlenmiş ve somut politikalara göre yönetilmesi amacıyla oluşturulan şirketler topluluğu (“Topluluk”) Türk hukukunda ilk defa Tasarı ile düzenlenmiştir. Topluluk konsolide finansal raporlarının düzenlenebilmesi için “Konsolide Finansal Rapor Eğitimi” verilmelidir. Bu eğitimi, TFRS eğitimini verenler gerçekleştirebilir. Bu Eğitimler bir an evvel verilmelidir.

Vi- Yapısal Değişiklikler İle İlgili Eğitimler, Tasarı, şirketlerde yapılacak yapısal değişiklikleri, yani bölünme, birleşme ve tür değiştirmeyi 60 maddede düzenlemiştir. Bu hükümlerin çoğu, ortakların, ortaklık alacaklılarının, işçilerin korunması; bunların haklarının ve alacaklarının güvence altına alınmasına ilişkindir. Koruyucu kurum, mekanizma ve dava haklarının bir kısmı tüm yapısal değişiklikler

için ortak hükümlere bağlanmıştır; diğerleri ise paralel düzenlemeler olup, farklılıklar özel kurallara tabi tutulmuştur. Yapısal değişiklikler ile ilgili eğitimler verilmeli. Bu eğitim, Şirketler Muhasebesi alanında uzmanlaşmış bir akademisyen tarafından verilebilir. Eğitim çok özel bir konuda olması nedeniyle, her meslek mensubuna değil, isteyenlere verilmelidir.

Vii- Yabancı Dil Eğitimleri, teşvik edilmelidir. Meslek mensubunun bu konudaki açığı mutlaka kapatılmalıdır.

viii- Kişisel Gelişim Eğitimi, Meslek mensuplarının kişisel gelişimlerine katkı sağlamak için sürekli eğitimler verilmelidir. Bunlardan bazıları şunlar olabilir; liderlik, beden dili, NLP, hızlı okuma vb.

9- TFRS Yazılım Programı Hazırlanmalıdır.

TÜRMOB üyelerinin Türkiye Finansal Raporlama Standartları (TFRS) Eğitimlerine paralel bir biçimde TFRS uygulamalarını gerçekleştirebilmek için derhal bir yazılım programı çalışması başlatılmalıdır.

Sonuç; TÜRMOB yukarıda dile getirdiğimiz “**TTK’nın Yasallaşma Sürecinde Yol Haritası**”nı tarihi bir sorumluluk içerisinde hayata geçirecektir.

HAKEMLİ YAZILAR

REFEREED PAPERS

